

KIKÉPZÉS – FELKÉSZÍTÉS

A MAGLITE LOGISZTIKAI OKTATÁSI PROGRAM FEJLŐDÉSI ÚTJA

(1996-2004-ig, 8 év 16 levezetett gyakorlat)

Báthy Sándor-Réger Béla¹

A magyar katonai felsőoktatás történetében egyedülálló oktatási program, amelyet immáron 16 alkalommal tartottunk meg és ebből 14 esetben a ZMNE logisztikai tanszék és a Brit Királyi Logisztikai Iskola szervezésében több olyan fejlődési fokon ment keresztül, ami érdemes arra, hogy a szélesebb szakmai közönség számára is ismereteket nyújtson. Több momentumának esetenkénti publikálása után most a feladat és fejlődés állomásainak bemutatásával szeretnénk büszkélkedve bemutatni a programban rejlő és továbbfejlesztésre érdemes lehetőségeket.

1. Mindezek előtt néhány gondolat a felek motivációjáról

1996-ban, az *IFOR addigi tapasztalatai alapján a brit katonai vezetés* felismerte, hogy a középvezetői tisztikart fel kell készíteni egy *béketámogató többnemzetiségű hadművelet logisztikai támogatásának* specialitásaira. A brit hadseregben is elfogadták azt a nézetet, hogy a nem háborús katonai műveletekben a békefenntartás mellett a béketeremtésnek is meghatározó szerepe lehet.

A **Brit Királyi Logisztikai Hadtesten** belül megkezdték a felkészítés előkészítését és végrehajtását. Az addigi gyakorlattól eltérően nem egy-két névleges ország (Víz ország, Szigetország) hazai térképen modellezett feladatot oldottak meg, hanem keresték, hogy a valóságos feladatban érintett **IFOR/SFOR országok** közül hol tervezhetik a felkészítő gyakorlat lefolytatását. Ez az elképzelés a Brit katonai vezetésben egyetértő támogatásra talált. *Miért éppen Magyarország?* Az egyik ok a kiválasztásban, hogy a Magyar Köztársaság Honvédelmi Minisztere 1995-ben kétoldalú megállapodást kötött a Brit Kormánnyal, amely tartalmazta a

¹ Prof. Dr. Báthy Sándor nyá. ezredes, a hadtudomány kandidátusa, ZMNE Logisztikai tanszékvezető.

Dr. Réger Béla alezredes (PhD.), ZMNE Logisztikai tanszék docens.

logisztikai együttműködés elmélyítését és a katonai tanintézetek közötti kapcsolatot fejlesztését.

A **Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem**, mint a hazai hadtudomány kiemelkedő intézménye élenjáró szerepet vállalt a honvédelmi miniszter által is megfogalmazott és kívánatosnak tartott „*NATO szellemi kompatibilitás*” megteremtésében.

Megfelelnünk ennek a politika és a katonai vezetés által megfogalmazott, és saját jól felfogott érdekünk által is motivált elvárásnak csak alapos felkészülést követően lehet, amely már több szinten is zajlik. Ezek az oktatás és a képzés egyetemi köntösébe öltöztetett felkészítési módok mind azt hivatottak szolgálni, hogy a védelmi szféra szereplői minél zökkenőmentesebben találják meg az utat az új szövetségi rendszerben, és a NATO partnerek is olyan új tagra leljenek bennünk, akik azonos hullámhosszon velük, és azonos algoritmusok segítségével írják le a hadtudomány problémáit. Ennek elérése embert, eszközt és eljárást feltételez, amiből az első komponens a meghatározó, és egyetemünk szellemi műhelyeinek kompetenciája is erre terjed ki.

Az úgynevezett „*kétnormás képzés*” érvényesítése a tanrendben sürgető feladat volt és egyben olyan elvárás is, amire csak a NATO eljárásokban és általában a nyugati hadtudományban járatos, annak mélyebb összefüggéseit ismerő és változásait folyamatosan követni tudó tanárok képesek. Olyan felkészült oktatókra volt szükség, akik nem csak könyvből ismerik a NATO országok hadseregeinek stratégiáját és taktikáját, valamint a hadtudomány NATO elvekben integrálódó közös elképzeléseit, hanem külhonban vagy itthon dolgoztak már közösen a majdani szövetségesek tisztjeivel.

A törzsmunka fortélyait ismerők számára nem titok, hogy a döntéselőkészítés, az együttműködés megszervezése és az irányítás mind olyan tevékenység, amit csak és kizárólag a békeidőszak – „*gyakorló pályán*” –, a *törzs-hadjátékokon* lehet elsajátítani. Csak itt mérhetjük meg felkészültségünket, és a lehetséges valós helyzetek megközelítően pontos szimulálásával itt lehet a legjobban készség szintjére emelni azokat a törzs-kari eljárásokat, elméleti ismereteket, amit a tanteremben megtanultunk.

Ezek a megfontolások motiválták az **egyetem** és a **Logisztikai tan-szék** vezetőit, amikor készséggel elfogadták azt a lehetőséget, hogy az **Anyagi Technikai Főcsoportfőnökségtől (ATFCSF-ség)** átvegyék, és teljes egészében a **Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem bázisára** helyezték a **Brit Királyi Logisztikai Iskolával** közösen szervezett

MAGLITE – Szent Margit² Logisztikai Információs Kiképzés és Gyakorlatot (St. MarGaret Logistics Informational Training and Exercise). Azt a gyakorlást, amely már nevében is szimbolizálja a résztvevők közös gyökereit, ami a magyar származású Szent Margiton keresztül jut kifejezésre.

2. Főbb ismeretek az előkészítésről

Az eredeti helyzet beállítása a kitűzött cél szerint történt.

Évente két alkalommal megrendezett gyakorlat során – meg kell **tervezni**, egy béketámogató műveletben résztvevő NATO **gyorsreagálású hadtestbe tartozó brit hadosztály** Dunántúli érkezését, illetve Magyarország részéről az ehhez szükséges támogatást. A csapatok a kijelölt Dunántúli körleteik elfoglalása után, felkészülnek és végrehajtanak egy összekovácsolási gyakorlatot, amelyet követően átcsoportosításra kerülnek a feltételezett hadszíntérre.

A tervezési feladatot – és ez a **MAGLITE** gyakorlat fő célja, - a brit és magyar logisztikai tisztek közösen hajtják végre. Brit részről a felsőfokú logisztikai tanfolyamon résztvevőhallgatók, míg Magyarországról a kiegészítő-másoddiplomás, képzésen résztvevő logisztikai és más szakok hallgatói. A tervezési feladat két részből áll, ami technikailag azt jelenti, hogy a tervezés megkezdése a **Brit Logisztikai Iskola deepcut-i bázisán**, majd a végleges kidolgozás az **egyetem bázisán** történik.

A program fejlődését elsősorban az a vágyunk motiválta, hogy minél többet tudjunk adni a hallgatóknak, illetve az, hogy minél szélesebb nem-

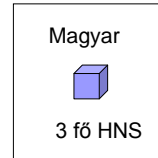
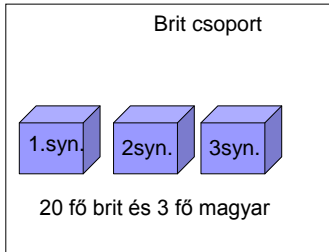
² Szent Margit (Skóciai Szt. Margit, Margaret of Scotland) 1093. Apja Edward d'Outremer angolszász herceg volt. Apjuk meggyilkolása után a dán hódító, Nagy Kanut Norvégiába küldött Szt. Olav királyhoz, hogy a norvég uralkodó a két kis herceget ölesse meg. Margit édesanyjának nevét is megőrizte az emlékezet, Agatha (Ágota) névre keresztelték. Egy elmélet szerint Ágota Szt. István királyunk lánya lett volna, vagyis Margit anyai ágon félig magyar, a szent uralkodó unokája. Skóciában 1070-ben lett III. Malcolm felesége az akkor huszonöt év körüli angolszász hercegnő. Előmozdította Skóciában a művészetek, az oktatás és a vallásos hit terjedését. Hat fia és két lánya született. A szent életű asszonyt 1261-ben avatták szentté, majd a skót reformáció idején Margit és Malcolm relikviáit spanyol földre menekítették; ma is Madrid közelében, az Escorial palota kriptájában nyugsznak.

zetközi alapra helyezhessük a programot és ezzel a multinacionális (a NATO jövőjét jelentő) logisztikai gondolkodás felé mozduljunk el.

Az első Maglite logisztikai gyakorlat szervezését 1996 tavaszán kezdte el a Brit Királyi Logisztikai Iskola. A gyakorlat megszervezését az amerikai hadseregtől vendég cseretanárként Angliában dolgozó Gerry Kincaid őrnagy végezte.

A magyarországi kapcsolatfelvételben a logisztikai tiszti háttérrel rendelkező Brit katonai attasé *Stephens ezredes* segítette az őrnagyot. A kapcsolatot az akkori **Anyagi – Technikai Főcsoportfőnökkel Dobó Péter vezérőrnaggyal** vették fel. A szervezés a ATFCS-ség hadművelési osztályon keresztül *Zsiborás János alezredes* irányításával kezdődött meg. Az első gyakorlás szervezését nagyban nehezítették az akkori politikai helyzet problémái, az emlékezetes MIG repülési botrány. *E háttér befolyásolta, hogy a legfelsőbb helyekről szinte hetente megtiltották, vagy engedélyezték a szervezést.* Az ismert korábbi tényezők hatására a feladat nyilvánosság nélkül elszeparáltan **Lovasberényben** került levezetésre, jó eredménnyel. A brit védelmi miniszter köszönetét fejezte ki a magyar kollégájának az együttműködési gyakorlat sikeréért. Ez az elismerés már zöld utat adott a második feladathoz. *A második Maglite logisztikai gyakorlat 1997. március-április hónapban került megszervezésre, de már olyan új helyzetben, hogy az angliai első szakaszon is részt vehettek magyar tisztek, ami nagyban hozzájárult a hatékonyság növeléséhez.* A **Balatonkenesén** levezetett második etapban már az egyetem kiegészítő alapképzésben részesülő logisztikai osztályok hallgatói dolgoztak, összekötő tisztek szerepében. A gyakorlás után a ATFCS-ség vezetői úgy döntöttek, hogy a felmerülő bonyodalmak miatt a jövőben ez a feladat tanintézetek közötti közvetlen együttműködésként kerüljön levezetésre. *A egyetem VSZTK mb. dékánja a feladat megszervezésével a logisztikai tanszéket bízta meg.*

MAGLITE főbb fejlődési fokozatai 1996-97

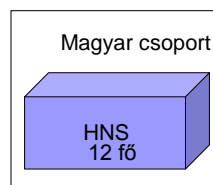
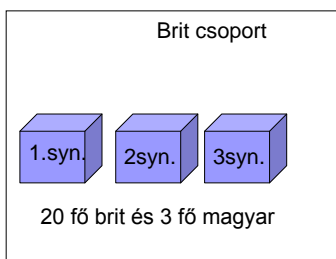
Jellemzők: Minimális magyar részvétel, csak kiszolgálta a brit programot.

Létszám ~ 25 fő

3. A ZMNE Logisztikai Tanszék vállalkozása

Ezen előzmények után kezdődött a szervezés az egyetem bázisán. Az első továbblépés az volt, hogy az összekötő tisztek mellett megjelent az egyetemi nappali alaposztály is akik, mint Befogadó Nemzeti Támogatást biztosító csoport tevékenykedtek.

a) MAGLITE főbb fejlődési fokozatai 1997-98

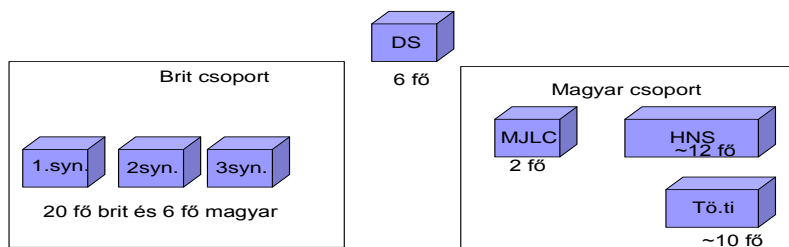
Jellemzők: Egyetemi alaposztály a magyar részről

Létszám: ~ 35-40 fő

A gyakorlat fő szervezője (a jelen cikk egyik szerzője) ebben az évben végezte el a brit logisztikai törzstiszti tanfolyamot. Ennek az egyik kiemelkedő eredménye volt, hogy a NATO csatlakozás felkészítése érdekében beindítottuk a NATO logisztikai törzstiszti tanfolyamot és összekapcsoltuk a brit logisztikai tanfolyammal. A gyakorlat vezetőségében, már a magyar programvezető helyettese is képviselhette a magyar oktatási érdekeket. Megkezdtük a NATO logisztikai ismeretek tantárgyként való oktatását. Ennek keretében kísérletet tettünk a **Multinacionális Logisztikai Központ (MJLC)** működtetésére. A gyakorlaton bebizonyosodott azonban, hogy a felvonulási feladat ilyen stádiumában az MJLC még nem tud megfelelően tevékenykedni. Ezért ezt a változatot töröltük a programból. A gyakorlatunkkal párhuzamosan a valós **NATO műveletben (SFOR-KFOR) is hasonló következtetésre jutottak**, nevezetesen arra, hogy az MJLC szükséges, de csak a NATO parancsnoknak való jogkör átadás után. A hadművelleti tevékenysége csak ideiglenes, tehát nem kell folyamatosan működtetni.

A NATO törzstiszti tanfolyamnál a **MAGLITE**-re való felkészülésnél bevezettük a kétnyelvű (angol-magyar) tanfolyamot. Erre jó lehetőségünk volt, mivel a nálunk végzett francia tiszt **Prax alezredes és a Logisztikai Csoporfőnökségen Összekötő tiszti beosztásban dolgozó magyar nyelvterületről származó kanadai Bognar őrnagy** szívesen vállalták a feladatot. A brit félnél sikerült a nyelvi felkészítést is segítve elérni, hogy munkacsoportonként ne egy, hanem két összekötőtiszt dolgozhasson. Jellemzően egy fő az alaposztályból még a másik a NATO törzstiszti tanfolyam állományából került kijelölésre. A NATO törzstiszti tanfolyam „**árnyék**” munkacsoportként dolgozta ki azt a feladatot, amit a brit szindikátusok.

b) MAGLITE főbb fejlődési fokozatai 1999-2000

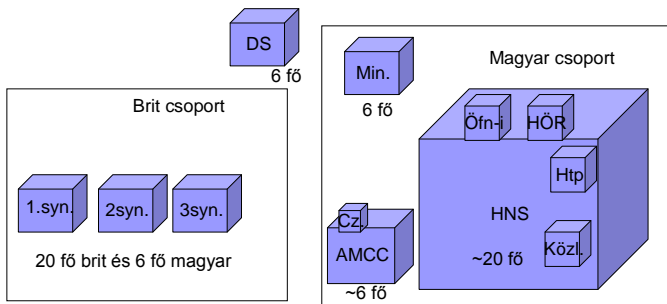

Jellemzők: Közös gyakorlatvezetőség. Egyetemi alaposztály és NATO logisztikai törzstiszti tanfolyam. Francia és Kanadai oktatók a Magyar félnél

Létszám: ~ 55-60 fő

*A következő lépcsőfok az volt, hogy az Egyetemen kiszélesítettük a gyakorlatot az egyetem más tanszékeinek irányába. A NATO törzstiszti felkészítésekből adódóan sajátosan először az **Összefgyvernemi tanszék** delegált mozgás- és nyugvásbiztosító csoportot, majd a **Határőr tanszék** delegált szakembert. Újdonságként bevezettük a **GPS** alkalmazását ehhez a **Térképészeti tanszék** biztosított szakértőt. *Az egyetemi tanszékeken kívül a főiskolai szintet is bevontuk a gyakorlatba. A Hadtáp- és Pénzügyi valamint a Közlekedési tanszékről* vettek részt hallgatók, mint tervező-szervező tisztek a **Befogadó Nemzeti Támogatást** tervező munkacsoportban. A Befogadó Nemzeti Támogatás feladataiból adódóan bekapcsoltunk egy un. **minisztériumi tárcaközi bizottságot** a Befogadó Nemzeti Támogatást tervező munkacsoport segítségével. *A következő nagy kísérlet az MJLC helyett a Hadszintéri Mozgáskoordináló Központ alkalmazásának a kipróbálása volt.* Ekkor értük el azt a fejlettségi szintet, hogy bevezettük a NATO informatikai rendszer részét képező, az **ADAMS** oktatását és alkalmazását a gyakorlaton. Ebben még a brit felet is megelőztük, mivel tanáraik és hallgatóik tőlünk ismerték meg ezt a rendszert. A másik új elem, hogy a **Cseh Vyskovi Katonai Egyetem** néhány fővel, egyelőre megfigyelőként bekapcsolódott a programba és így a **Hadszintéri Mozgáskoordináló Központ** multinacionálissá vált. Ez a Központ igazolta a létjogosultságát, de a brit fél a sajátos hagyományai miatt nehezen fogadta el.*

c) MAGLITE főbb fejlődési fokozatai 2001-2002

Jellemzők: Egyetemi osztály és NATO logisztikai törzstiszti tanfolyam.

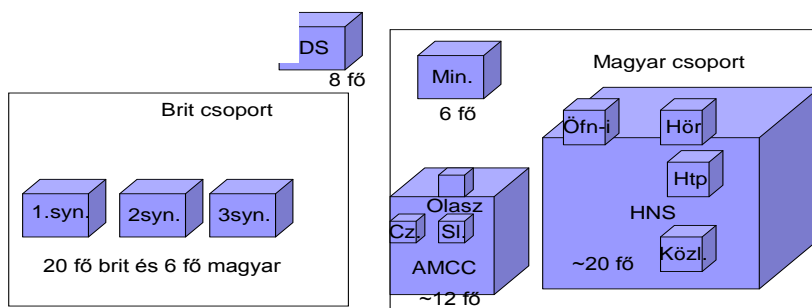
Főiskolai szint csatlakozik. A tárcaközi bizottság belép. Öfn-i és határőr tanszékek csatlakoznak.

Cseh Egyetem belépése; ADAMS alkalmazása

Létszám: ~ 80 fő

A következő lépcsőfok az volt, hogy a kétoldalú brit-magyar oktatási program valóban multinacionális programmá fejlődött. Brit részről az amerikai cseretiszt mellett megjelentek a **brit nemzetközösség országai** (Új-Zéland, Kanada, Pakisztán, Írország) a magyar félnél a **Cseh Egyetem és a Szlovákia Katonai Akadémia, valamint az Olasz Katonai Akadémia** képviselői kerültek a hadszíntéri mozgáskoordináló központba. A gyakorlat híre olyan speciális látogatót vonzott ide, mint a Londonba akkreditált amerikai katonai attasé.

d) MAGLITE főbb fejlődési fokozatai 2002-2003

Jellemzők: A Cseh Egyetem mellett a Szlovák és az Olasz Akadémia is csatlakozik.
ADAMS alkalmazása
Létszám: ~ 85-90 fő

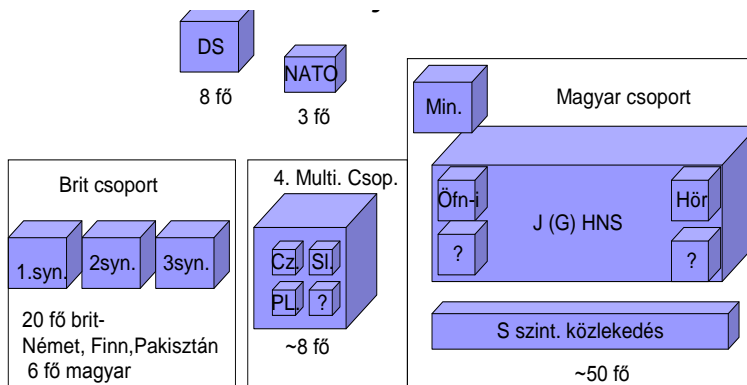
A fejlődés a multinacionális képzés területén is tovább erősödött. A brit fél részéről a brit nemzetközösség országain kívül megnyitották a tanfolyamukat más nemzetek előtt is, 2004-ben **Németország, és Finnország** képviseltette magát a brit csoportban. A magyar félnél speciális feladatként jelent meg, hogy a nappali képzésben az egyetemünkön tanuló **lengyel hallgatókat** milyen feladattal vonjuk be a nyugvás- és mozgásbiztosító csoport munkájába. *Ez évben a gyakorlat idején már kilenc zászló lengett* a Zrínyi szobor előtt a **többnemzetű logisztikai támogatást** szimbolizálva.

A feladat szempontjából két újdonságot vezettünk be:

- *A brit hadosztály alárendeltségébe az eredeti Olasz helyett egy Cseh gépesített dandárt helyeztünk.* A Cseh dandár beosztására a küldő nemzetként a három brit munkacsoport mellett megjelent a multinacionális munkacsoport, cseh, lengyel, szlovák, magyar résztvevőkkel.

- **A másik meghatározó változás az egyfokozatú gyakorlatból átléptünk a kétfokozatúba.** A „S” tervezési szint bevezetésével új szerepkörben jelent meg a **főiskolai közlekedési szak**. A végzős osztály „zárógyakorlat” jelleggel vett részt a feladatban. Mivel már két éve helikopteres szállítással hajtjuk végre a szemrevételezést, valós feladatként jelent meg a NATO szabályok szerinti ideiglenes leszállóhely kijelölése és berendezése. Az osztály kiválóan hajtotta végre ez a kihívást. A tervezés időszakában egy brit zászlóalj **hajmáskéri** berakását és vasútiállítását tervezték meg a befogadó nemzeti támogató csoport közlekedési részleg irányítása alatt.

e) MAGLITE főbb fejlődési fokozatai 2004-től

Jellemzők: Multinacionális munkacsoport belép. A brit részről is megjelenik a többnemzetiség. (Német, Finn, Pakisztán)
 Létszám: 90~100 fő

4. Összegzés

Nem tekinthetünk el attól, mint katonai felsőoktatási intézmény, hogy a felkészítésnek minden körülmények között meghatározó része az a törzskari tevékenység, aminek során a képzésben résztvevők szembe-sülnek elméleti ismereteik mélységével (esetleg felszínességével) és lehetőséget kapnak arra, hogy a valósághoz közeli helyzetben hozzanak döntéseket, készítsenek elő szakmai terveket.

Ez önmagában azonban nem tette volna a **MAGLITE** programot érdekessé, hiszen jószerevel valamennyi törzsgyakorlás közvetlen célja ez. Ami a mi gyakorlásunkat megkülönbözteti az átlagos törzsgyakorlástól az, hogy ennek előkészítését és végrehajtását a brit törzsekbe beépülve, az ő feladataikra ráépülve szerveztük meg és teljesítettük. **A gyakorlás során fennálló nyelvi különbség nem jelentett áthidalhatatlan akadályt.** Az angol tisztek pozitív hozzáállása, ami abban nyilvánult meg, hogy a magyar résztvevőkkel nem csak a feladat végrehajtásával kapcsolatban keresték a kommunikációs lehetőségeket, a gyakorlás során előnyösen hatott vissza a kidolgozó munkára is. Ilyen feltételek mellett zökkenőmentes volt az együttműködés a magyar és az angol programszervezők között. A kidolgozott tervek szervezett gyakorlatot tettek lehetővé, mind Angliában, mind pedig a magyar helyszíneken.

Az előkészítés során a kidolgozás egyes részeinek pontosítását (a hadművelleti elképzelés aktualizálását, a szemrevételezés lefolyását, a résztvevők pontos számát és adatait) „**elektronikus posta**” segítségével tudtuk elvégezni. Aki szervezett már életében akár egy egész kis törzsgyakorlást, mondjuk dandár logisztikai törzs részére, az tudja, hogy az oktatás és szervezés kérdéseinek véglegesítése milyen nehéz feladatot jelent még akkor is, ha a kidolgozásban résztvevők irodái egy folyosón helyezkednek el és minden bedolgozó magyarul beszél.

A MAGLITE program végrehajtásának egyik legfontosabb pozitív eredménye az, hogy a magyar résztvevők elméleti és gyakorlati felkészültségben végig partnerei voltak a brit – többségében polgári egyetemi végzettséggel rendelkező – tiszteknek. Ez olyan elem, amely feltétlenül hozzájárul a katonai hivatás gyakorlásához elengedhetetlenül szükséges önbecsülés kialakulásához, vagy fenntartásához. Ki merjük ezt jelenteni azért is, mert a **Magyar Honvédségben** a közelmúltban lezajlott változások miatt bevezetésre kerülő megszorító intézkedések és a gyakorlatok elmaradása – ezeket a tényezőket akkor is igaznak tartjuk, ha ezek romlása megállt és várhatóan pozitív irányban mozdulnak el – gyakorlatilag a minimálisra csökkentették a hivatásos katonák munkával összefüggő sikerélményeit. A programban a magyar oktatók és hallgatók szakmai tudását a brit „**kollégák**” mérték meg, ahol korábban, mi nem szereztünk gyakorlati tapasztalatot.

Befejezőként egy kívülről jövő őszinte elismerés minden túlzás nélkül fogalmaz:

A brit katonai attasé szerint a brit-magyar kétoldalú kapcsolatokban a Magyar Honvédségen belül a MAGLITE az egyetlen program, ami valós kétoldalú képzési tevékenységet tükröz és a jövőt alapozza meg.